

Verdiene naast een bijstandsuitkering

Hoe langer in de bijstand, des te minder kans op een baan. Met Flextensie worden korte betaalde klussen voor een 'vers' CV aantrekkelijk, omdat het laat bijverdienen naast een uitkering. Maar er is ook kritiek.

KARLIJN TER HORST

Werkervaring opdoen met korte klussen en een extra zakcentje verdienen, zonder dat je hoeft in te leveren op je uitkering: in onder meer de gemeente Groningen is dat mogelijk voor mensen die in de bijstand zitten. Groningen startte onlangs met Flextensie, een methode om – aldus bedenker Guus Budel – mensen met een lange afstand tot de arbeidsmarkt relatief makkelijk weer op weg te helpen naar economische zelfstandigheid.

Maar de methode van de sociale onderneming – waar winst maken naar eigen zeggen geen doel is en baten worden teruggestopt in het bedrijf voor volgende projecten – krijgt er op z'n zachtst gezegd stevig van langs. In dagblad *Trouw* verscheen onlangs een vernietigend artikel: 'Niet iedereen blij met baan plus bijstand'. Aan het woord is de Groningse actiegroep DANG, DwangArbeid Nee Groningen, dat inzet van de methode onder meer bestempelt als dwangarbeid, waarbij deelnemers volgens hen werken 'zonder loon, cao of baan zekerheid'. De leden willen anoniem blijven uit angst gekort te worden op hun uitkering. Bovendien zou de methode niet de beloofde resultaten opleveren, valt in het artikel te lezen.

Flextensie heeft het antwoord op 'een gat tussen wetgeving en praktijk', stelt Arnold Kremer, regiomanager van Flextensie in Noord-Nederland. Hij geeft een voorbeeld: „Een werkgever heeft een tijdelijke klus, is bereid om daar een bijstandsgerechtigde voor in te zetten en wil een eerlijk tarief betalen.” Die bijstandsgerechtigde in het kader van reïntegratie tijdelijk betaald inzetten is volgens Kremer echter makkelijker gezegd dan gedaan. De wet laat bijverdienen maar beperkt toe. Maximaal 200 euro per maand mag, in maximaal zes maanden van het jaar, terwijl driekwart van het bedrag wordt ingehouden op de uitkering. Bij meer inkomsten stopt de uitkering. Via Flextensie stopt die niet en mag alle verdiende geld als

Een antwoord op 'een gat tussen wet en praktijk'

premie worden gehouden.

Het 'eerlijke tarief' dat een werkgever betaalt is volgens de sociale onderneming ten minste 12 euro per uur. „Daarvan gaat altijd 2 euro per uur naar de kandidaat, plus reiskosten. Dat is een netto premie, waar je geen inkomstenbelasting over betaalt. Samen met de uitkering komt het ongeveer uit op het minimumloon per ingezet uur.” Maar de premie wordt niet maandelijks uitbetaald: „De uitbetaling is twee keer per jaar, om te voorkomen dat er belasting over moet worden betaald”, legt de regiomanager uit.

De overige 10 euro wordt verdeeld tussen gemeente en Flextensie. „De verdeelsleutel is afhankelijk van het werk dat de gemeente aan onze organisatie uitbesteedt.” Het geld dat terugvloeit naar de gemeente, komt in bijvoorbeeld de uitkeringspot. „Normaal gesproken zou de gemeente een besparing hebben als iemand zou verrekenen met zijn bijstandsuitkering. Nu komt die besparing via de achterdeur”, legt Kremer uit. De methode is volgens de regiomanager ontwikkeld in samenwerking met en goedgekeurd door de ministeries van Sociale Zaken en Economische Zaken.

„Het zijn geen goede kopshandjes”, benadrukt Marije Klopstra, projectleider bij de gemeente Groningen en verantwoordelijk voor het uitrollen van de Flextensie-methode. Reïntegratieprojecten als onbetaalde proefplaatsingen en werkeringsplekken krijgen regelmatig het verwijt over de rug van uitkeringsgerechtigden een tijdelijk handtekening heel goedkoop op te lossen of beloofde baangaranties amper na te komen. „Flextensie is voor een werkgever zelfs een manier om te laten zien dat je niet lekker gratis

handjes wil, door die 12 euro per uur”, vindt Klopstra. Volgens Kremer zijn gemeenten prima in staat een correcte selectie van werkgevers te maken: „Ze weten inmiddels door schade en schande welke bedrijven misbruik maken van mensen, dus die filteren ze er wel uit.”

Het college van burgemeester en wethouders gaf opdracht tot de implementatie van de Flextensie-methode in Groningen. „We zagen dat klassieke manieren om mensen aan een baan te helpen niet meer werkten”, vertelt wethouder Roeland van der Schaaf, verantwoordelijk voor de arbeidsmarkt, over de keuze voor het gebruik van Flextensie. „Die manier is gericht op vast werk. Maar de kans dat je op korte termijn een vaste baan hebt, is erg klein. De stap is te groot.” Dat komt onder meer door een veranderde arbeidsmarkt, stelt hij: „Er is enorme flexibilisering, met flexbaantjes die her en der oppoppen. Natuurlijk heeft dat stevige nadelen, waar de regering iets aan probeert te doen. Maar zolang het er is, kunnen we er wel gebruik van maken.”

Uit de praktijk weet Klopstra dat administratie voor veel bijstandsgerechtigden een drempel is om tijdelijk betaald werk te doen. „We zien gewoon dat mensen in de bijstand het helemaal niet aantrekkelijk vinden om kortdurende klusjes op te pakken”, aldus Klopstra. „Heel veel mensen zeggen nee, vanwege de administratieve rompslomp die het kost: uitkering stopzetten, verrekenen, weer aanvragen.” Volgens de projectmanager van de gemeente Groningen biedt Flextensie hoop door de administratieve drempel weg te nemen en een financieel extraatje te garanderen.

Uit de praktijk weet de projectmanager van de gemeente Groningen ook dat hoe langer iemand in de bijstand zit, hoe moeilijker een baan vinden wordt. „Mensen die al wat langer in de bijstand zitten, komen normaal gesproken niet in beeld bij uitzendbureaus en werkgevers. Die willen actuele referenties checken. Maar zit je drie jaar in de bijstand, dan heb je geen actuele referenties.”

Tjeert Boer: „Ik hoor er weer bij.” FOTO JAN ZEEMAN

Door kortdurende Flextensie-klussen wordt een CV weer up-to-date. „Het overgrote deel van de mensen in de bijstand zit niet met zware problematiek thuis, maar heeft gewoon pech gehad. We geven die mensen de kans om weer in beeld te komen.”

In Groningen is de poule van Flextensie-kandidaten inmiddels gevuld met vijftig mensen. De eerste twee plaatsingen – bijstandsgerechtigden die ingezet worden op een kortdurende klus – zijn geweest, vertelt Klopstra. Maar voor het ingaan op ervaringen is het nog te vroeg.

Groningen is niet de enige gemeente in de provincies Drenthe en Groningen die gebruik maakt van de Flextensie-methode. Ook in Emmen draait de methode als reïntegratietraject. Werkplein Fivelingo – voornamelijk Eemshaven – van de gemeenten Delfzijl, Appingedam en

'Werkgevers hebben vaak vooroordelen over mensen in de bijstand'

Loppersum, doet om dezelfde redenen als Groningen al bijna een jaar plaatsingen middels Flextensie, vertelt consultant Saskia Hector. Onder een aantal voorwaarden, om misbruik en uitzichtloosheid te voorkomen. „Het is niet de bedoeling dat mensen eindeloos in Flextensie-klussen blijven hangen”, aldus Hector. „Bij ons mag dat maximaal een jaar en een klus mag maximaal drie

maanden fulltime duren.” Inmiddels is door opgedane werkervaring via Flextensie volgens Hector in 2016 al 35 procent van de kandidaten uit de bijstand gestroomd, boven de verwachting van het werkplein.

Een van de uitstromers van Fivelingo is de 46-jarige Tjeert Boer uit Garrelsweer. Hij zat ruim zes jaar in de bijstand, toen hij vorig jaar via Flextensie tijdelijk aan het werk kon bij Houthandel Reinders in Ten Post. „Ik wilde heel graag weer werken, maar werd overall afgewezen. Dus heb ik me aangemeld voor Flextensie. Je moet elke kans pakken.” Bij Reinders waren ze zo tevreden over Boer dat hij na drie maanden als Flextensie-werker mocht blijven, vertelt boekhouder Johan Flikkema. „Tjeert wil wel aanpakken.” In eerste instantie via het uitzendbureau, maar sinds 1 januari is Boer officieel

in dienst bij Houthandel Reinders. Hij kreeg een contract voor een half jaar. „Dat is nog veel beter dan alleen uit de uitkering zijn. Ik hoor er weer bij”, zegt Boer.

Regiomanager Arnold Kremer richt zich momenteel op de volgende Drentse en Groningse gemeenten die Flextensie gaan gebruiken: Leek, Marum en Noordenveld, verenigd in ISD Noordenkwartier. Teamleider Werk en Inkomen Renate Veenstra legt uit waarom ze aansluiting zoeken: „Werkgevers hebben vaak vooroordelen over mensen in de bijstand. Ze zijn huiverig naar mensen die baanloos zijn. We willen die beelden bijstellen. Het is eigenlijk heel cru dat iemand uit de bijstand kennelijk nog harder moet werken om aan het werk te komen, dan iemand die een baan heeft en wil wisselen.”

Kritiek op Flextensie

Reïntegratiemethoden als Flextensie zijn niet overal geliefd, bleek uit een artikel in *Trouw*. Hoewel het dagblad rectificeerde, blijft kritiek rondzingen. Vakbond FNV bijvoorbeeld, keurt dergelijke constructies af, zelfs als degene die werkt een financiële vergoeding krijgt. Maaike Zorgman, bestuurder van de sector Uiterkeringsgerechtigden, vertelt dat FNV als uitgangspunt neemt dat tegenover alle werk cao-loon moet staan. „Deze manieren onduidelijk dat. Iedereen wordt er beter van, behalve de bijstandsgerechtigde.” Onlangs nog klonde de vakbond op de barricaden tegen de inzet van bijstandsgerechtigden in de gemeente Hoogeveen-Sappemeer bij PostNL, die verplicht werden te werken met behoud van uitkering, zonder vergoeding.

Arnold Kremer van Flextensie stelt dat door de methode geen verdringing op de arbeidsmarkt ontstaat: „Het gaat om korte klussen, niet om banen.” FNV-bestuurder Zorgman is het niet met hem eens. Hij vindt dat misbruik wordt gemaakt van uitkeringsgerechtigden. „Werkgevers hebben wel behoefte aan mensen die het werk doen, maar maken hier geen echte baan met loon en cao van.” De vakbond herkent zich in de dwang die in het artikel van *Trouw* wordt benoemd. „Wij zien dat mensen onder druk gezet worden om klussen aan te nemen. Ze kunnen niet weigeren, omdat ze bang zijn dat ze worden gekort op hun uitkering.” FNV heeft daarvan voorbeelden uit het hele land, aldus Zorgman. Ook uit Groningen en Drenthe, al heeft ze geen concrete aantallen.

Hoewel een bijstandsgerechtigde wel wettelijke reïntegratieplichten heeft, weerlegt Flextensie die kritiek over dwang in een officiële reactie aan deelnemende gemeenten, naar aanleiding van het artikel. „Bijstandsgerechtigden bepalen zelf of ze via Flextensie ingezet willen worden en welk werk ze willen doen. Er is dus geen sprake van dwang of uitbuiting.” De Groningse en Drentse gemeenten die Flextensie gebruiken sluiten zich hierbij aan, laten ze in reacties weten. John Kerstens, Tweede Kamerlid voor de PvdA, stelde eind vorig jaar Kamervragen naar aanleiding van het krantenartikel. Daarop heeft staatssecretaris Jetta Klijnsma van Sociale Zaken en Werkgelegenheid nog geen antwoord gegeven.